

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33914
Nom	Història de l'educació de les dones
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1307 - Grau de Pedagogia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1307 - Grau de Pedagogia	76 - Història de l'educació II	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
AGULLO DIAZ, M DEL CARMEN	120 - Educació Comparada i Història de l'Educació

RESUM

Història de l'educació de les dones és una assignatura optativa del grau de Pedagogia, amb una càrrega lectiva de 4,5 crèdits, que tracta de fer visibles les dones en la història de l'educació en un intent de reescriptura no androcèntrica, que analitza com la variable gènere ha condicionat espais, activitats, organitzacions, currículums i, fins i tot, l'accés de les dones als diversos nivells educatius.

CONEIXEMENTS PREVIS**Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1307 - Grau de Pedagogia

- Que els estudiants adquirisquen compromís amb la identitat, desenrotllament i ètica professional
- Que els estudiants compreguen els referents teòrics que constituïxen al ser humà com a protagonista de l'educació.
- Que els estudiants siguen capaços de conèixer i interpretar els processos històrics dels sistemes, institucions i organitzacions d'educació i formació.
- C a p a c i t a t c r í t i c a i a u t o c r í t i c a .
- Conèixer i comprendre els sistemes educatius i formatius actuals en el context internacional.
- Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seua incidència e n l e s r e f o r m e s s o c i o e d u c a t i v e s .
- Capacitat per integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en diversos contextos.
- Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

L'alumnat ha d'estar capacitat per a entendre la realitat educativa des de la complexitat de la seua gènesi i desenvolupament històric, més enllà de les qüestions merament pràctiques de l'ensenyament. Amb aquesta finalitat ha d'adquirir i saber:

- realitzar una anàlisi històrica de l'origen, causes i conseqüències de la tradicional infravaloració i subordinació de les dones;
- estudiar, analitzar i valorar l'impacte diferencial de les successives formes que tenen ambdós sexes d'entendre l'educació, així com les propostes concretes en aquest sentit;
- analitzar i reflexionar sobre la distància entre el discurs teòric i la realitat educativa de les dones en la història;
- analitzar i reflexionar sobre els progressos i les resistències en la construcció d'un sistema educatiu igualitari per a homes i dones, en una perspectiva històrica, amb una referència especial a l'estat espanyol;

estudiar, analitzar i valorar l'impacte de la veu i la presència de les dones en l'evolució del seu rol social i la seua educació, amb referència a l'estat espanyol

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. QÜESTIONS PRELIMINARS

Tema 1: Conceptes bàsics

Educació i instrucció de les dones.

Sexe, gènere i educació.

L'educació marcada pel gènere: educació masculina i femenina.

Una mirada no androcèntrica sobre la història de l'educació

2. BREU APROXIMACIÓ A LEDUCACIÓ DE LES DONES FINS A LA MODERNITAT

Tema 2. Els mites dels orígens, el discursos filosòfics i les pràctiques educatives en l'antiguitat

- La dicotomia Eva/ Lilith.

- De l'educació mixta de Plató a l'aristotèlica defensa de la inferioritat femenina.

- Esparta i Atenes.

Tema 3. Llums i ombres en l'antic Règim

El discurs cristià de la inferioritat femenina.

El discurs humanista: La instrucció de la dona cristiana de Joan Lluís Vives.

L'excel·lència com a norma de l'educació de les dones de la noblesa.

Poder i autoritat als monestirs i convents.

Camperoles, curanderes i mestresses: la formació a través de la pràctica.

Christine de Pisan i el discurs de l'excel·lència femenina.

3. EDUCACIÓ DE LES DONES I IDENTITATS FEMENINES

Tema 4. La dialèctica il·lustrada sobre l'educació de les dones i la pràctica pedagògica

De la paradoxa il·lustrada al discurs de la igualtat: Rousseau, Condorcet i Mary Wollstonecraft.

Entre l'educació domèstica i l'escolarització: institutius, col·legis i escoles.

Els salons i les precioses enfront de les batxilleres: l'exclusió de l'espai públic.

Tema 5. Ángeles del Hogar i ciutadanes independents: identitats femenines i educació en els segles XIX i XX

Regeneracionisme i educació.

El discurs alternatiu del moviment obrer. Propostes educatives.

Entre dues guerres: avanços i retrocessos en el camí de la igualtat.

La lenta incorporació de les dones al sistema educatiu a Espanya

4. LEDUCACIÓ DE LES DONES EN L'ESPANYA CONTEMPORÀNIA

Tema 6. Leducació de les ciutadanes

- La construcció d'un nou model: les ciutadanes, dones modernes.
- Escola segregada, mixta i coeducació en les polítiques educatives republicanes.
- El model femení de l'escola republicana.
- Les mestres republicanes: model de ciutadanes.
- Dones en temps de guerra: milicianes i dones lliures.

Tema 7. El retorn del model tradicional: mujeres para Dios, para la Patria y para el Hogar

- Una pedagogia femenina: separació de sexes i feminització de l'ensenyament.
- Laboriosas y eficientes: el conflicte entre ideologia i economia.
- La llei de drets polítics, professionals i de treball de la dona: tecnocràcia i feminitat.
- La continuïtat del model prescriptiu mitjançant l'educació no formal.
- L'Església catòlica: activitats i organitzacions catòliques.
- La influència de la Sección Femenina: entre el mite i la realitat.
- Tensions i contradiccions de l'educació informal.

Tema 8: Les propostes sobre l'educació de les dones en la transició

- Les propostes feministes, les governamentals i les dels MRP.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	3,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	4,50	0
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	5,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

CLASSES TEÒRIQUES

Exposició de continguts per part de la professora o de l'alumnat, per a justificar, emmarcar i aclarir els distints continguts temàtics.

CLASSES PRÀCTIQUES

Lectura, anàlisi i valoració crítica de fonts. Comentaris de textos individuals i grupals de textos historicopedagògics.

SEMINARIS I TALLERS

Cerca de fonts documentals i d'estudis referits a les dones i la seua educació en els àmbits formal, no formal i informal. Iniciació a les principals estratègies i tècniques d'investigació historicopedagògiques.

ESTUDI I TREBALL EN GRUP

Estudi relacionat amb les classes teòriques, pràctiques, seminaris i tallers, sobre els continguts de la matèria.

Disseny, elaboració i presentació escrita i oral de treballs en grup.

AVALUACIÓ

1.Avaluació contínua.

- Avaluació dels treballs personals i en grups reduïts sobre temes que indique la professora, valorant especialment: les habilitats de cerca bibliogràfica i informació; l'organització temporal del treball realitzat; l'organització d'idees i arguments expressats; la redacció i exposició adequades; criteris científics (índex, presentació, cites, conclusió, bibliografia, annexos...). Es podrà fer de forma oral o escrita, individual o col·lectiva.
- Avaluació de l'estudi de documents originals, novel·les, pel·lícules de cine, documentals...
- Activitats comunes (conferències, seminaris, exposicions...).

2.Avaluació final.

- Prova escrita dels temes del programa. Es valorarà, de forma especial, l'adequada adquisició i comprensió dels coneixements

Els percentatges de cada apartat es decidiran el primer dia de classe per tot el grup i seran els mateixos per la primera i la segona convocatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- AGULLÓ DÍAZ, M^a del Carmen (2020) Mestres valencianes republicanes. Universitat de València, València
 - AGULLÓ DÍAZ, M^a del Carmen; JUAN AGULLÓ, Blanca (2020) Mestres de mestres. 150 anys de formació de mestres valencianes. PUV, València.
 - ALFARO, Virginia, FRANCA, Rosa (2001) Bien enseñada : la formación femenina en Roma y el occidente romanizado, Universidad de Málaga.
 - AA.VV. (2010) Dones i educació. XIX Jornades d'Història de l'educació. SHEPPLLC. Olot
 - BALLARÍN, Pilar (2001): La educación de la mujer en la España contemporánea. Siglos XIX y XX. Ed. Síntesis.
 - RAMOS, Sara (2016) Entre lo doméstico y lo público. Biblioteca Nueva. Madrid
 - ROBLES SANJUAN, Victoria (2018) Educadoras en tiempos de transición. Ed. Catarata, Madrid.
 - SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Elena (ed.) (2012) Las maestras de la república, Ed. Catarata.
 - SCOTT, Joan Wallach (2018) La fantasía de la historia feminista. Institució Alfons el Magnànim. València.
 - VV.AA. (2007) Monografía Historia de la educación de las mujeres en Historia de la educación. Revista interuniversitaria. Ed. Universidad de Salamanca, nº 26
- Aquesta bibliografia serà substituïda/completada en cada tema dependent de les possibilitats d'accés.

Complementàries

- ALIC, Margaret (1991) El legado de Hipatia: historia de las mujeres en la ciencia desde la Antigüedad hasta finales del siglo XIX. Siglo XXI
- BOLUFER, Mónica (1998) Mujeres e Ilustración. La construcción de la feminidad en la España del siglo XVIII, Alfons el Magnànim, València.
- GARRIDO, Elisa, FOLGUERA, Pilar, ORTEGA, Margarita, SEGURA, Cristina, (1997) Historia de las mujeres en España. Ed. Síntesis. Madrid.
- PÉREZ GARZÓN, Juan Sisinio (2011) Historia del feminismo. Ed. Catarata. Madrid.
- VIVES, Juan Luis (1995) Instrucción de la mujer cristiana, Fundación Universitaria española.
- ZURRIAGA i AGUSTI, Ferran (2016) Les mestres freinetistes del anys 30. Càtedra Enric Soler i Godes, Castelló.

- Referències llibres clàssics del feminisme

BEBEL, August (1980) La mujer, en el pasado, en el presente, en el porvenir, Ed. Fontamara
BUTLER, Judith (2018) El género en disputa. Paidós, Barcelona
DE BEAUVOIR, (2017) El segundo sexo, Ed. Cátedra.
DE PIZAN, Christine (2005) La ciutat de les dames, Editorial de LEixample.
FRIEDAN, Betty (2016) La mística de la feminidad, Cátedra
IRIGARAY, Luce (2010) Ética de la diferencia sexual, Ellago Ediciones.
KOLLONTAI, Alexandra (2015) Autobiografía de una mujer sexualment emancipada, Horas y horas.
MILLET, Kate (2017) Política sexual, Cátedra
RICH, Adrienne (2011) Sobre mentiras, secretos y silencios, Horas y horas.
STUART MILL, J i TAYLOR, Harriet (2013) La subjugació de les dones, Edicions de la ela geminada, Girona.
WOLLSTONECRAFT, Mary (2020) Vindicación de los derechos de la mujer, Ed. Montena,
WOOLF, Virginia (2014) Una cambra pròpia, Rayo verde catalán

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts inicialment arreplegats a la guia docent

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Es manté el pes de les diferents activitats que sumen les hores de dedicació en crèdits ECTS marcades en la guia docent

Es mantenen els dies i hores establerts en l'horari oficial, però la presencialitat (assistència setmanal per grups, divisió de grups...) depèn dels criteris establerts per la Facultat. En principi serà de rotació setmanal.

3. Metodologia docente

La docència es realitzarà seguint les següents actuacions:

- a l'aula virtual es pujarà un power point amb els continguts teòrics de cada tema.
- les explicacions del power point es realitzaran: si és possible la docència presencial, de manera presencial. Si no és possible es pujarà amb locució.
- Es realitzaran videoconferències síncrones BBC per resoldre dubtes en cada tema.

- a través de l'aula virtual es recomanaran activitats per cada tema que consistiran en visionat de documentals/pel·lícules/ conferències gravades o lectures de text que es troben allotjats a la xarxa o seran subministrats per la professora.
- Es realitzarà un comentari per escrit per cada tema que serà lliurat en tasques per l'aula virtual.
- caldrà fer un treball grupal, que es podrà realitzar de manera presencial, si és possible, o, en cas de confinament, virtualment. La professora facilitarà, en tots els casos, materials i assessorament, que es podrà realitzar per videoconferències.
- Les tutories seran totes virtuals, a través de l'aula virtual o, si el demana l'alumnat mitjançant videoconferències.

4. Avaluació

Es valoraran els comentaris lliurats de cada tema (40%)

Es realitzarà un examen final, amb materials, que podrà ser presencial o, en cas que no siga possible, virtual. Constarà de comentaris personals i originals a qüestions relacionats amb els temes tractats a classe. (30%)

Es realitzarà un treball de grup que serà exposat de manera presencial o virtual (30%)

5. Bibliografia

AGULLÓ DÍAZ, M^a del Carmen (2020) Mestres valencianes republicanes. Universitat de València.

AGULLÓ DÍAZ, M^a del Carmen; JUAN AGULLÓ, Blanca (2020) Mestres de mestres. 150 anys de formació de mestres valencianes. PUV.

ALIC, Margaret (1991) El legado de Hipatia: historia de las mujeres en la ciencia desde la Antigüedad hasta finales del siglo XIX. Siglo XXI

AA.VV. (2010) Dones i educació. XIX Jornades d'Història de l'educació. SHEPPLLC. Olot

BALLARÍN, Pilar (2001): La educación de la mujer en la España contemporánea. Siglos XIX y XX. Ed. Síntesis.

BUTLER, Judith (2018) El género en disputa. Paidós, Barcelona.

GARRIDO, Elisa, FOLGUERA, Pilar, ORTEGA, Margarita, SEGURA, Cristina, (1997) Historia de las mujeres en España. Ed. Síntesis. Madrid.

PÉREZ GARZÓN, Juan Sisinio (2011) Historia del feminismo. Ed. Catarata. Madrid.

ROBLES SANJUAN, Victoria (2018) Educadoras en tiempos de transición. Ed. Catarata, Madrid.

SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Elena (ed.) (2012) Las maestras de la república, Ed. Catarata.

SCOTT, Joan Wallach (2018) La fantasia de la història feminista. Institució Alfons el Magnànim. València.

VV.AA. (2007) “Monografia Historia de la educación de las mujeres” en Historia de la educación. Revista interuniversitaria. Ed. Universidad de Salamanca, nº 26

Aquesta bibliografia serà substituïda/completada en cada tema dependent de les possibilitats d'accés.

En tot cas, la professora facilitarà la bibliografia bàsica a l'alumnat a través de l'aula virtual.